

Մեծ թռիչք՝ արագացուցչի կառուցումով

Երիտասարդները պետք է մնան ու աշխատեն Հայաստանում

Թռիչքային զարգացում ենք ունենալու: Այս մասին երեկ հրավիրված ասուլիսի ժամանակ հայտարարեց ՀՀ ԿԳՆ գիտության պետական կոմիտեի նախագահ Սամվել Հարությունյանը: Խոսքը գիտության ոլորտի առաջընթացի մասին է, որին ականատես կլինենք արագացուցչի կառուցումից եւ գործարկումից հետո: Հայաստանում «Քենդլ» նախագծի շրջանակում AREAL լազերային բարձր հաճախականության գիտահետազոտական գծային արագացուցչի կառուցման աշխատանքներն արդեն մեկնարկել են: Այն նախատեսվում է շահագործման հանձնել 2013 թ. գարնանը: Հիշեցնենք, որ 2008թ. ՀՀ կառավարության որոշմամբ «Քենդլ»—ին տրվեց գիտության եւ առաջատար տեխնոլոգիաների ոլորտում ռազմավարական ազգային գերակայության կարգավիճակ:

Արագացուցչի կառուցման աշխատանքներն ընթանում են գերմանական «Դեզի» ընկերության հետ համագործակցության միջոցով: «Դեզի» ընկերությունն արդեն տրամադրել է 3 մլն եվրո արժողությամբ գերժամանակակից սարքավորումներ: Հայկական արագացուցիչը «Դեզի» արագացուցչի կրկնօրինակն է: «Քենդլ» ծրագրի շրջանակներում միջազգային լայն համագործակցություն է իրականացվում: Այս տարի էլ փոխըմբռնման հուշագիր է ստորագրվել ՀՀ—ի եւ Իտալիայի ELETTRA սինքրոտրոնային կենտրոնի ներկայացուցիչների միջեւ, սրան զուգահեռ էլ նախաձեռնվել է իրականացվել են մի շարք միջազգային հանդիպումներ, որոնց ժամանակ քննարկումներ են եղել եւ համագործակցության եզրեր են գտել:

«Ծրագրի արժեքը գնահատվում է մոտ 60 մլն եվրո: Բայց գծային արագացուցչի արժեքը դրա մեջ չի մտնում: Այն կարժենա մոտ 5 մլն եվրո»,—նշեց Ս. Հարությունյանը: Այսօր բնական գիտության ոլորտում տեղաշարժն ու ակտիվությունը նկատելի են: Ս. Հարությունյանը նշեց, որ ոմանք կարծում են, թե դա պայմանավորված է իր ֆիզիկոս լինելու փաստով. ողջ ուշադրությունը սեւեռում է այս ուղղության վրա: Բայց իրականում, ինչպես նա փաստեց, հումանիտար ոլորտն այսօր պասիվ է: Եվ դա միայն տեղական խնդիր չէ: «Այդտեղ քաղաքականություն կա: ԽՍՀՄ—ից որոշ ավանդույթներ ենք ժառանգել: Այն ժամանակ այդ ուղղությունը գաղափարայնացված է եղել: Այդ

գիտությունների առաջ չհիմնավորված խոչընդոտներ էին դրվում: Պետք է այնպես անենք, որ հումանիտար գիտությունները ոտքի կանգնեն»,–կարծում է կոմիտեի ղեկավարը:

Բացի այդ՝ աշխատանքներ են տարվում երիտասարդ գիտնականներին Հայաստանում պահելու համար: Հարությունյանը կարծում է, որ արտասահման գնալն իրականում վատ բան չէ, միայն թե այնտեղից պետք է վերադառնան ու Հայաստանում աշխատեն: Դրան միտված հայաստանյան գիտության ոլորտում երիտասարդացման եւ դրամաշնորհային ծրագրեր են իրականացվում:

«Ամեն ինչ պետք է նպաստի նրան, որ երիտասարդները մնան եւ աշխատեն Հայաստանում: Իրականացվող միջոցառումները բավական չեն, բայց բյուջեի ընդլայնումով նպատակին կհասնենք»,–վստահեցրեց ԿԳՆ ԳՊԿ նախագահը: 2012 թվականին Հայաստանի պետական բյուջեից գիտությանն ուղղվող միջոցները այս տարվա համեմատ կավելանան 7 տոկոսով՝ կկազմեն 10,3 մլրդ դրամ: Դրանք հիմնականում կուղղվեն ոլորտի աշխատողների աշխատավարձերի բարձրացմանը եւ միջազգային համագործակցության խթանմանը: Գումարներ կներդրվեն նաեւ ինովացիոն բնույթի ծրագրեր ֆինանսավորելու համար:

Ս. Հարությունյանի խոսքով՝ պետությունն այսօր ֆինանսավորում է գիտության զարգացման 70—75 տոկոսը՝ նախորդ տարվա 85 տոկոսի դիմաց, իսկ մյուս մասը կազմում են մասնավոր ներդրումները. «Որքան պետությունը շատ է մասնակցում գիտության զարգացմանը, այնքան պետության զարգացման տեմպերը դանդաղում են: Օրինակ՝ Ֆինլանդիայում կառավարությունը գիտության զարգացման 7 տոկոսն է ֆինանսավորում, հիմնական մասը ֆինանսավորվում է մասնավորների կողմից: Հայաստանում 3—4 տարի առաջ պետական ֆինանսավորման մասնաբաժինը շատ ավելի մեծ էր՝ 80—85 տոկոս, եւ, հուրախություն բոլորի, տարեցտարի այն նվազում է: Դա լավ նշան է»:

Թամարա ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ